

مقدمه

بیماریهای مقاربتی از بیماریهای خیلی شایع در جهان هستند. این بیماریها به طور عمده در نتیجه تماس جنسی با فرد آلوده و یا از طریق مادر آلوده به کودک منتقل می شوند. ولی ممکن است استفاده از سرنگ و سوزن مشترک در معتادان تزریقی نیز سبب ابتلا به این بیماریها گردد.

بر اساس برآورد سازمان جهانی بهداشت بیشتر از ۳۳۰ میلیون مورد جدید بیماریهای مقاربتی قابل درمان از جمله سیفیلیس و سوزاک سالانه در دنیا بروز می نماید و در واقع روزانه شاهد بروز حدود یک میلیون مورد جدید از بیماریهای مقاربتی در دنیا هستیم.

طبق گزارش منابع معتبر جهانی، بیماریهای آمیزشی در دنیا رو به افزایش است و نظر به مسری بودن این بیماریها و عوارض ناشی از عدم درمان و پیشگیری آن، کنترل بیماریهای آمیزشی ضروری می باشد.

چون بیماریهای منتقله از راه تماس جنسی موضوع حساسی است و صحبت کردن آشکار در مورد آنها، در کشورهای مختلف از جمله ایران آسان نیست و سبب بدنامی می شود، بیماران یا به موقع برای درمان مراجعه نمی کنند و یا برای درمان به درمانگران سنتی مراجعه می کنند. لذا به خوبی معالجه نمی شوند و سبب انتقال و گسترش بیماری می شوند.

مانند نازایی ، حاملگی خارج از رحم ، سرطان گردن رحم، خونریزی شدید و پارگی لوله های رحمی پیش آید که منجر به مرگ هم می شود. در دو سوم یا بیشتر زنان باردار مبتلا به سیفیلیس اولیه عفونت از طریق جفت به جنین سرایت می کند. عواقب بیماریهای مقاربتی فقط به خود بیماران محدود نمی شود. اگر زنان باردار، مبتلا به بیماریهای آمیزشی شوند، ممکن است پی آمدهایی نظیر سقط خود به خود ، تولد زودرس ، مرده زایی ، مرگ داخل رحم، تولد با وزن پایین و عفونت چشمها و ریه ها در جنین و نوزاد ایجاد شود.

ابتلا به بیماریهای آمیزشی ، خطر آلودگی به ویروس ایدز را افزایش می دهد و موجب بروز بیماری ایدز و مرگ بیماران می شود. بیماریهای مقاربتی قابل پیشگیری و درمان هستند.

تعریف

بیماریهای مقاربتی از انواع بیماریهای واگیردار هستند که به طور عمده از طریق آمیزش جنسی با فرد آلوده انتقال می یابند. انتقال از مادر آلوده به نوزاد و از راه خون هم امکان دارد. این بیماریها توسط تعدادی از عوامل بیماریزا ایجاد می شوند که باعث بروز علائمی مانند ترشحات مجرای ادرار در مردان ، ترشح مهبل در زنان ، زخم در ناحیه تناسلی ، درد در قسمت تحتانی شکم در زنان ، تورم و قرمزی بیضه و تورم غدد لنفاوی در کشاله ران می گردد. در بعضی ها ، بخصوص در زنان ممکن است عفونت ،

کنترل بیماریهای مقاربتی به سه دلیل زیر دارای اهمیت است:

Ã به علت دامنه و گسترش این بیماریها

Ã به علت ایجاد عوارض جدی

Ã به علت ارتباط بین بیماریهای منتقله از راه مقاربت و آلودگی به ویروس ایدز

دو نوع از بیماریهای مهم مقاربتی سوزاک و سیفیلیس هستند. بیماری ایدز هم در این طبقه بندی جای دارد، هر چند که ایدز از طریق غیر آمیزشی هم منتقل می شود.

عوامل بیماری زا

بیش از ۲۰ موجود زنده میکروسکوپی مختلف از جمله باکتری، قارچ، انگل، ویروس و ... سبب بیماریهای مقاربتی می شوند، ولی معمولاً علائم و نشانه های یکسانی ایجاد می کنند مثلاً ترشح از مجرای آلت در مردان و ترشح مهبل در زنان و زخم تناسلی از علائم شایع بیماریهای آمیزشی است.

راههای سرایت

چنانچه از نام بیماریها پیداست، راه اصلی انتقال بیماریهای آمیزشی، نزدیکی جنسی (مهبل یا مقعدی) با فرد آلوده است. سایر راههای انتقال عبارتند از:

Ã از مادر آلوده به نوزاد در حین حاملگی، در زمان زایمان و یا بعد از تولد

تزریقی آلوده

مهم است بدانیم که شریک جنسی آلوده ممکن است دارای علامت نباشد و نداند که بیمار است و سبب انتقال و گسترش بیماری گردد.

بیماریهای مقاربتی ، خطر آلودگی به ویروس ایدز را افزایش می دهند.

رفتارهای زیر احتمال انتقال بیماری را افزایش می دهد:

ý داشتن بیش از یک شریک جنسی

ý داشتن شریک جنسی که دارای شرکای جنسی متعدد است.

ý داشتن انحراف جنسی و نزدیکی با افراد فاسد و بدکاره

ý عدم استفاده از کاندوم در هر یک از شرایط یادشده در بالا

راه های ورود عوامل بیماریزا معمولاً از طریق اندامهای تناسلی، مجاری ادراری ، مخاط دهان و مقعد ، پوست خراش یافته و خون است.

در زنان و نیز در مردان، بیماریهای قابل انتقال از راه مقاربت در گروه سنی ۱۵ - ۳۰

سال در بالاترین حد است و در سنین بعدی کاهش پیدا میکند.

عوامل اجتماعی که بر انتقال این نوع بیماریها تأثیر می گذارند عبارتند از:

Õ تأخیر در درمان بیماریهای منتقله از راه مقاربت به دلایل زیر:

علامت باشند.

۲. ترس از بدنامی ممکن است مردم را به سرپوش نهادن وادارد و این خود سبب

افزایش و گسترش آلودگی می شود.

۳. ممکن است امکانات بهداشتی - درمانی در دسترس نباشد و یا بیماران استطاعت

پرداخت هزینه خدمات را نداشته باشند.

۴. ممکن است مردم ترجیح دهند برای اجتناب از بی آبرویی ، به درمانگران سنتی

مراجعه کنند.

۵. بالاخره ممکن است داروهای لازم را به طور کامل مصرف نکنند . درمان موثر وقتی

امکان پذیر است که بیماران دوره درمان را کامل کنند.

Õ همراه نیاوردن شرکای جنسی برای درمان

Õ کوتاهی در استفاده از کاندوم برای فعالیت امن جنسی

علاوه بر عوامل اجتماعی و رفتاری یاد شده در بالا، عوامل زیر هم در انتقال بیماریهای

مقاربتی موثرند:

WWW.KANDOO.CN.COM

بسیار مستعد می سازد. زنان جوان وقتی بسیار زود ازدواج می کنند و یا از نظر جنسی فعال می شوند، مخصوصاً در معرض خطر بیشتری قرار دارند.

♫ جنس: بیماریهای مقاربتی ابتدا از طریق تماس جنسی درون مهبل به زنان منتقل می شود. زنان راحت تر و سریعتر از مردان به بیماریهای مقاربتی مبتلا می شوند.

♫ ختنه: مردان ختنه شده کمتر از مردان ختنه نشده به بیماریهای مقاربتی مبتلا می شوند.

♫ ازدواج دیرهنگام

در اکثر جوامع افراد معینی ممکن است وجود داشته باشند که اختصاصاً در مقابل بیماریهای آمیزشی آسیب پذیر باشند و عبارتند از:

♫ دختران نوجوانی که از نظر جنسی فعال هستند.

♫ زنانی که دارای چند شریک جنسی هستند.

♫ زنان بدکاره و فاسد و مشتریان آنها

♫ مردان و زنانی که شغل آنها ایجاب می کند که از خانواده خود دور باشند و شرکای جنسی دائمی در درازمدت ندارند.

مهمترین علائم و شکایات بیماران مبتلا به بیماریهای مقاربتی عبارتند از:

آ ترشح غیرعادی از مجرای تناسلی زن (افزایش مقدار، تغییر بو و رنگ)

آ سوزش ، خارش و درد در هنگام مقاربت زنان

آ هرگونه زخم و یا ضایعه تناسلی

آ درد در قسمت تحتانی شکم و درد واضح لگنی در زنان

آ تورم (برآمدگی) دو طرفه یا یک طرفه غدد لنفاوی در کشاله ران

آ درد، قرمزی و تورم در بیضه ها

آ قرمزی، ترشح و تورم چشم در نوزادان

بیماریهای قابل انتقال از طریق مقاربت در زنها، معمولاً علامتی ایجاد نمی کنند و یا

علائم خفیف دارند. بنابر این زنها کمتر برای درمان مراجعه می کنند. ۸۰٪ زنان آلوده به

سوزاک ممکن است بدون علامت باشند. البته ۱۰٪ مردان آلوده به سوزاک هم، علامتی

ندارند.

تشخیص

بیش از ۲۰ عامل بیماریزای مختلف بیماریهای مقاربتی ایجاد می کنند که معمولاً علائم و

نشانه های مشابهی دارند و اگر دقت شود به آسانی تشخیص داده می شوند. دسترسی

به تسهیلات و امکانات آزمایشگاهی به تشخیص کمک میکند، زیرا بعضی از علائم ،

درمان

علاوه بر درمان بیمار باید همسر و شریک جنسی او نیز درمان شود. اگر یک طرف درمان شود، چون بیماری مسری است، چرخه انتقال ادامه می یابد. افراد مبتلا تا بهبودی کامل باید از تماس جنسی خودداری کنند و این خودداری تا از بین رفتن علائم و دوره کامل درمان باید ادامه داشته باشد. اگر مبتلایان به بیماریهای مقاربتی نتوانند از فعالیت جنسی تا بهبودی کامل خودداری کنند باید در تمام مراحل نزدیکی از کاندوم استفاده نمایند.

از آنجایی که خطر آلودگی به ویروس ایدز در افراد مبتلا به بیماریهای مقاربتی چند برابر می شود، باید سعی شود طبق توصیه و تجویز پزشک، درمانهای مراقبتی و دارویی لازم انجام و دوره درمان کامل شود.

وجود قرمزی و ترشح چشم در نوزادان، ممکن است با عفونت مادر مرتبط باشد، لذا علاوه بر نوزاد، والدین او نیز باید تحت مراقبتهای لازم پزشکی قرار گیرند. امروزه بیماریهای مقاربتی قابل درمان هستند، ولی ممکن است در آینده عوارض آنها قابل درمان نباشند. همانطور که ایدز درمانی ندارد و بنابر این مهم است که از رفتارهایی که سبب آلودگی می شوند پرهیز شود.

عواض بیماریهای مقاربتی

شواهد اخیر نشان داده است که بیماریهای شایع منتقله از راه مقاربت به انتشار آلودگی

سیفیلیس و ... اگر در معرض ویروس بیماری ایدز قرار گیرند، احتمال آلودگی آنها بیشتر است.

عوارض بیماریهای مقاربتی که آسیب های جدی به وجود می آورند و گاهی در زنان سبب مرگ هم می شوند عبارتند از:

× درد کهنه و مزمن در ناحیه شکم که زن را دچار عذاب جسمی و روحی می کند.

× نازایی در زنان و ناباروری و تنگی پیشابراه در مردان

× سقط خود به خودی

× حاملگی خارج از رحمی

× سرطان دستگاه تناسلی بخصوص گردن رحم

× مرده زایی ، ناهنجاریهای مادرزادی و مرگ نوزاد

× مرگ زن به علت عفونت و سایر عوارض یاد شده

× عفونتهای چشمی بالقوه کور کننده و سینه پهلو در کودکان

بسیاری از زنان ممکن است بدون آنکه بدانند که مبتلا به بیماری التهابی لگن هستند

نابارور شوند. ۵۵- ۸۵ درصد زنان مبتلا به بیماریهای عفونی لگن ممکن است نابارور شوند.

خارج از رحم - که می تواند سبب مرگ مادر و جنین شود- افزایش می یابد. حاملگی خارج از رحم اگر باعث پارگی لوله های رحمی شود، خونریزی های شدید ایجاد می کند. در کشورهای در حال توسعه ، حاملگی های خارج از رحم باعث مرگ ۱- ۵٪ مادران می شود.

سوزاک در مردان ممکن است عوارض شدیدی به وجود آورد. آلودگی می تواند از پیشابراه به قسمت های دیگر تناسلی انتشار یابد و سبب تنگی مجرا و ناباروری شود، ولی امروز این عوارض بسیار نادر است.

سیفیلیس در زمان بارداری ، ممکن است از طریق کیسه آب، جنین را آلوده سازد. حدود ۴۰٪ حاملگی های زنان مبتلا به سیفیلیس به سقط جنین، مرده زایی و مرگ در زمانی نزدیک به زایمان ختم می شوند.

باید دانست که اگر بیماری زود تشخیص داده شود و به موقع درمان شود، کلیه این عوارض قابل اجتناب هستند. اگر آلودگی به ویروس ایدز که برای آن هیچ درمانی وجود ندارد، به این مجموعه اضافه شود ، بیماری های مقاربتی ، آلودگی و ابتلای به ایدز را تسهیل می کنند، این موضوع اهمیت پیشگیری از بیماری های آمیزشی را نشان می دهد. راه های کنترل و پیشگیری

اگرچه بیماری های مقاربتی به طور کلی باعث عوارض جانبی و عواقب زیادی می شوند ولی تلاش های محدودی برای کنترل آنها انجام شده است. بنابر این موفقیت های بسیار

نتیجه بیماریهای آمیزشی سریعاً در تمام جهان و به خصوص در کشورهای در حال توسعه، گسترش و انتشار یافته است.

اهداف اصلی کنترل بیماریهای مقاربتی عبارتند از:

۱) قطع نمودن انتقال عفونت و در نتیجه کاهش موارد جدید بیماریهای مقاربتی

۲) کاستن از طول مدت زمان عفونت جهت کاهش میزان شیوع و در نتیجه پیشگیری نمودن از گسترش بیماریها، عوارض جانبی و عواقب آن

۳) کاهش خطر آلودگی به ویروس ایدز

به منظور کاهش انتشار آلودگی بیماریهای مقاربتی، داشتن راهکارهای علمی، موثر و قابل دسترس مهم است. پاره ای از آنها به شرح زیر است:

۱) تشخیص سریع و درمان به موقع افراد مبتلا به بیماریهای مقاربتی، هم به منظور

کاهش انتقال به دیگران و هم به حد اقل رساندن عوارض و عواقب آن

۲) آموزش بیماران و جامعه در مورد خطرات روابط جنسی ناامن و ترغیب آنها به

استفاده از کاندوم و محدود کردن شرکای جنسی

۳) درمان و آموزش شرکای جنسی بیماران

۴) هدف قرار دادن گروههای آسیب پذیر

پرخطر

- J وفاداری به همسر و داشتن رفتار جنسی مسوولانه
- J خویشتن داری در مجرد و اجتناب از روابط جنسی نامشروع قبل از ازدواج و استفاده از کاندوم در هنگام ضرورت
- J تمرین رفتارهای بهداشتی از جمله عدم استفاده مشترک از لباسهای زیر در زنان و استحمام و ...
- J ادرار کردن بعد از نزدیکی و شستشوی نواحی تناسلی بعد از مقاربت
- J توجه به بروز هر گونه علامت بیماریهای جنسی در خود و همسر
- J شناسایی و آموزش گروه هایی خاص از مردم نظیر کارگران مهاجر و سیار و آنهایی که به هر علتی برای انجام کار از خانواده خود به مدتهای طولانی دورند. موانعی که در سر راه کنترل بیماریهای مقاربتی قرار دارند و باید متوجه آنها بود عبارتند از

L تغییر در رفتارهای جنسی مشکل است. رفتارهای جنسی با فرهنگ هر منطقه شکل می گیرد و با مذهب تاثیر می پذیرد. تغییر در رفتارهای جنسی، به دلیل آنکه موضوع بسیار شخصی و عمیقاً ریشه دار است مشکل است. استفاده از داروها، از جمله الکل ،

مقاربتی و آلودگی به ویروس ایدز مختل می سازد. خوشبختانه وجود فرهنگ اسلامی و ترویج اخلاق حسنه موجب پیشگیری از بیماریهای مقاربتی می شود و لذا ترویج فرهنگ بیگانه از جمله موانع و مشکلات محسوب می شود.

L بحث در مورد روابط جنسی خیلی هم ساده و آسان نیست. افراد ممکن است از سوال کردن در مورد اطلاعاتی که نیاز دارند، خجالت بکشند و برای درمان دیر مراجعه کنند و بخصوص از دادن مشخصات شرکای جنسی خود ابا داشته باشند.

L بسیاری از بیماران بدون علامت هستند. افراد مبتلا به بیماریهای آمیزشی ممکن است علامتی نداشته باشند و بیماری را منتشر کنند و این امر مشکلات فراوانی در راه کنترل و جلوگیری از بیماریهای آمیزشی فراهم می آورد.

L درمان همیشه آسان و یا موثر نیست. بعضی از باکتریها نظیر عامل سوزاک به داروهای مصرفی مقاوم می شوند. مقاومت به داروها مستلزم تغییر داروهای انتخابی است. تولید واکسن برای بیماریهای مقاربتی نظیر آلودگی به ویروس ایدز، به علت تغییرات مستمر ویروس در حال حاضر امکان ندارد.

می توان با بکار بردن شیوه های زیر بر دامنه مراقبت و کنترل افزود:

• رازداری و تضمین پنهانی و محرمانه عمل کردن در درمان موارد

- برقراری ارتباط درست جلب اعتماد و احترام به بیماران
- ارائه خدمات در زمان مناسب و کاهش زمان انتظار
- کمک به پرداخت قسمتی از هزینه درمان
- ترویج فرهنگ اسلامی و قداست خانواده و تشویق به ازدواج

www.kandoocn.com

www.kandoocn.com

www.kandoocn.com

www.kandoocn.com